

Gènere i edat de la pantalla

Anàlisi del perfil dels presentadors de TV

Per Anna Bonet

Introducció

A ningú se li escapa la importància que la imatge juga avui dia en molts àmbits -des de la política a les relacions personals, passant pel món laboral- però hi ha un camp on el seu paper és especialment rellevant: la televisió. Per la seva funció d'altaveu, aquest mitjà guia molts patrons que es reproduïxen després en d'altres camps de la societat i, per això, ens sembla que pot ser útil un modest anàlisi sobre el perfil dels presentadors de TV. En una societat encara tan llunyana a la igualtat entre homes i dones, els models que promoguin els mitjans de comunicació poden contribuir a perpetuar l'antic sistema patriarcal i masclista, o bé poden trencar amb aquests motlles i crear-ne uns de nous i millors que acabin sent reconeguts i adquirits per a la societat i l'ajudin a fer un pas més cap a la igualtat.

Objectius

La intenció d'aquest informe és la de fer una anàlisi dels canals amb més audiència a Catalunya, amb l'objectiu de fer una fotografia de l'edat i el gènere dels presentadors i presentadores dels espais informatius, així com d'altres programes d'actualitat, debat, crònica rosa, humor, entrevistes i reportatges d'investigació per avaluar si la tendència que segueixen els informatius és similar o no a la d'aquests altres programes i quines diferències presenten cadascun d'aquests tipus de programa.

Esquema tècnic

L'objecte d'anàlisi d'aquest estudi són els presentadors i presentadores dels principals informatius de les televisions més vistes a Catalunya, que són comparats també amb els d'altres programes més centrats en l'entreteniment. Basats en la [tercera onada de 2014](#) de l'Estudi General de Mitjans (EGM)-Baròmetre Catalunya, l'estudi analitza els següents canals: Antena 3 (1.555.000 espectadors de mitjana diària), Telecinco (1.429.000), TV3 (1.418.000 espectadors), La 1 (1.039.000), La Sexta(736.000), Cuatro (718.000), i 8tv (357.000). En total, 145 presentadors de 77 espais televisius diferents.

Criteris de selecció de la mostra

S'han seleccionat tots aquells programes informatius, telenotícies, debats d'actualitat, de tipus magazine, reportatges d'investigació, programes de crònica social o rosa, esportius i d'humor, així com els espais dedicats a la meteorologia, que es trobaven en emissió la setmana del 2 de desembre de 2014, coincidint amb la publicació dels últims resultats de l'EGM-Baròmetre de Catalunya.

No s'han inclòs a la mostra concursos, programes infantils, especialitzats (en cultura, ciència, cites, contactes, religió, noves tecnologies, etc.), ni retransmissions esportives.

A la mostra només hi participen aquells espais que tenen un presentador específic, programes de reportatges on els presentadors són els mateixos reporters com *Comando actualidad*, *Repor* o *21 días*, no s'han inclòs a la mostra.

Cal tenir en compte que la mostra inclou tots els presentadors i copresentadors dels programes, però no s'han tingut en compte els col·laboradors.

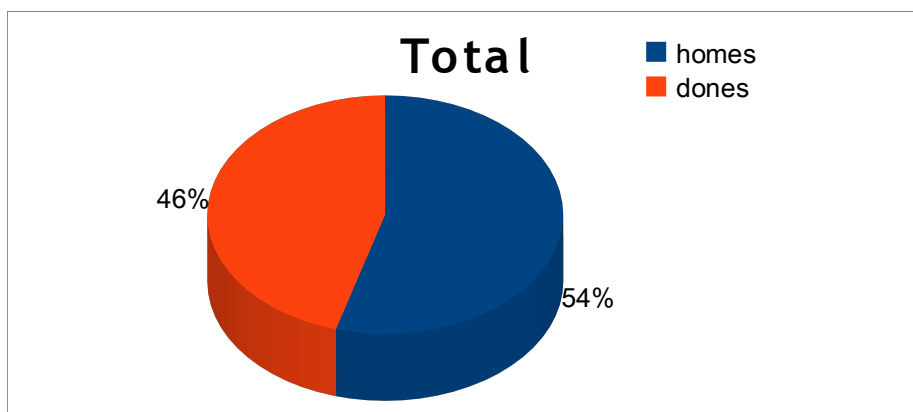
D'altra banda, els presentadors que condueixen dos programes diferents, només s'han considerat una vegada.

Pel que fa a les dades de gènere, s'han considerat un total de 145 presentadors, però per a l'edat, degut a la manca de dades públiques sobre alguns d'ells, només se n'han pogut tenir en compte 116.

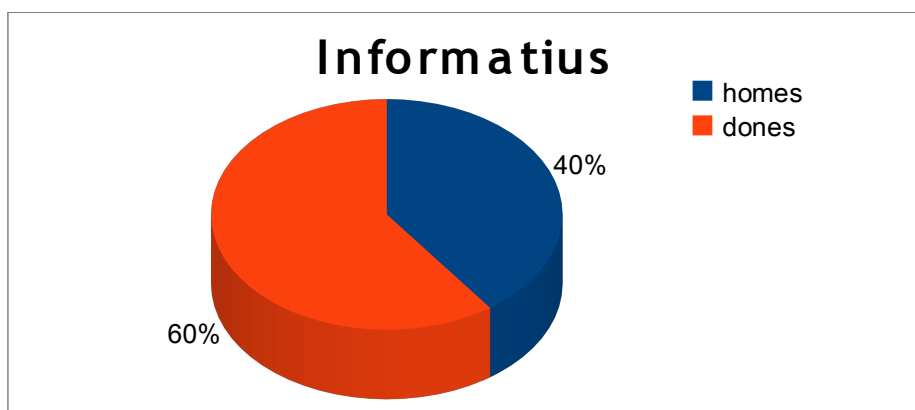
Anàlisi

Gènere

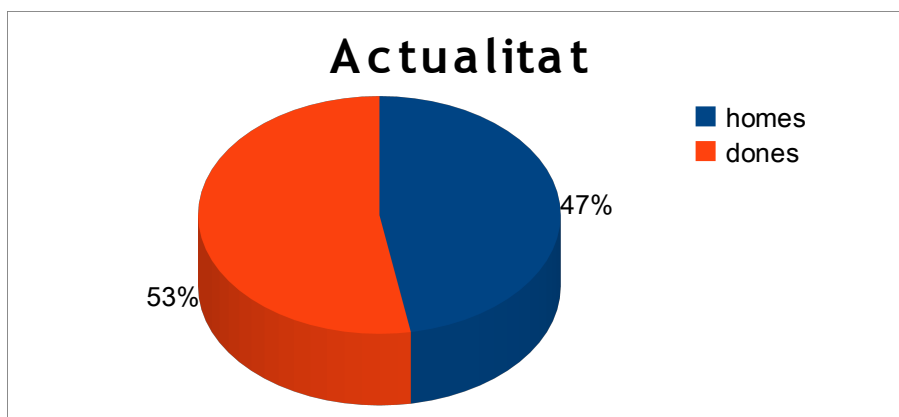
Dels 145 presentadors de la mostra, hi ha 79 homes i 66 dones. Això vol dir que els homes representen un 54% i les dones un 46% del total.

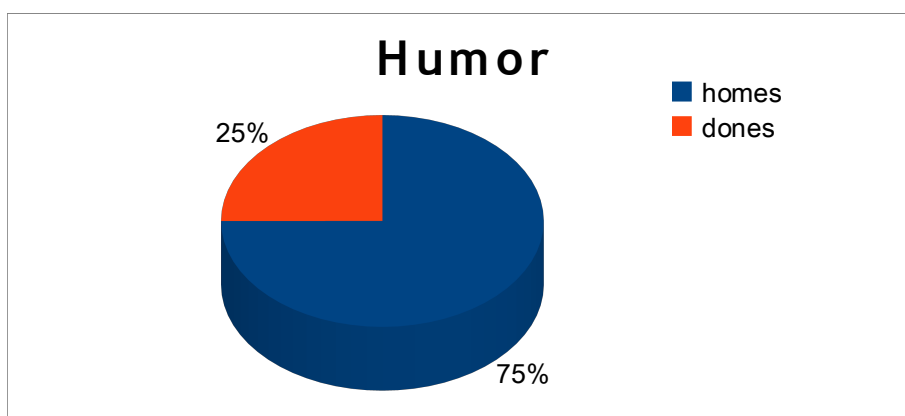
Si ens fixem només en els presentadors de telenotícies - sense tenir en compte els presentadors d'esports o del temps-, trobem que la proporció es capgira: els homes són el 40% i les dones, el 60%. De 45 presentadors, hi ha 18 homes i 27 dones.

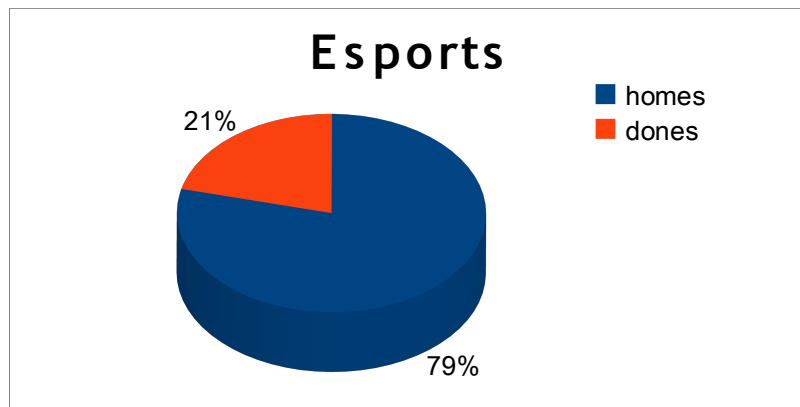
Pel que fa als programes d'actualitat -on hem agrupat els magazine, reportatges d'investigació, programes d'entrevistes, debats d'actualitat, i espais de crònica social i rosa-, els homes són un 47% del total dels presentadors, i les dones, un 53%. De 36 presentadors, 17 són homes i 19, dones.

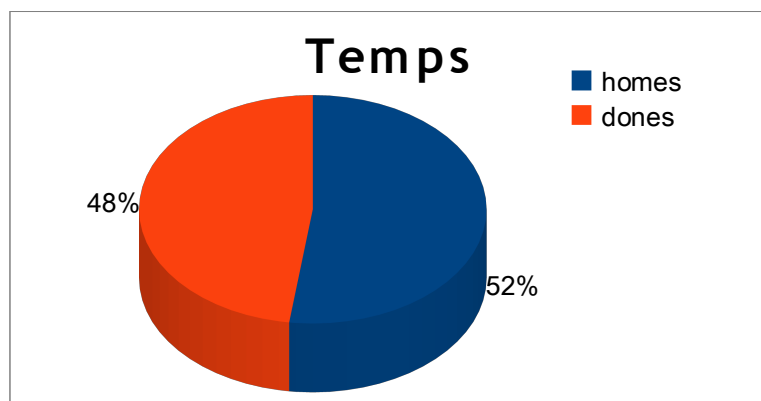
Als programes d'humor, hi ha més diferència entre els dos gèneres: els presentadors homes suposen el 75% del total, i les dones, el 25% restant. Entre els 8 presentadors d'aquest tipus de programes, només trobem dues dones i en tots dos casos coincideix que tenen un paper d'acompanyament a un altre presentador de gènere masculí. És el cas de Sandra Sabatés, que és l'encarrega de comentar l'actualitat a *El Intermedio* de La Sexta, de la mà d'El Gran Wyoming; i d'Edurne García, que presenta *Todo va bien* a Cuatro, al costat de Xavi Rodríguez.

Als esports, -incloent l'espai dedicat als esports dins els informatius i programes especialitzats en esport-, la desproporció és encara més acusada: els presentadors homes suposen el 79%, i les dones, el 21%. Dels 33 presentadors de la mostra, 26 són homes i 7 dones. La majoria de canals tenen un equip de presentadors d'esports format bàsicament per homes, amb l'excepció d'una sola dona, com és el cas d'Ainhoa Arbizu a Antena3, Sara Cabronero a Telecinco, Maria Fernández Vidal a TV3, María Escario a TVE, o Núria Casas a 8TV. En el cas de Cuatro, els 6 presentadors de programes esportius són homes, mentre que La Sexta és l'únic canal paritari amb dos homes i dues dones.

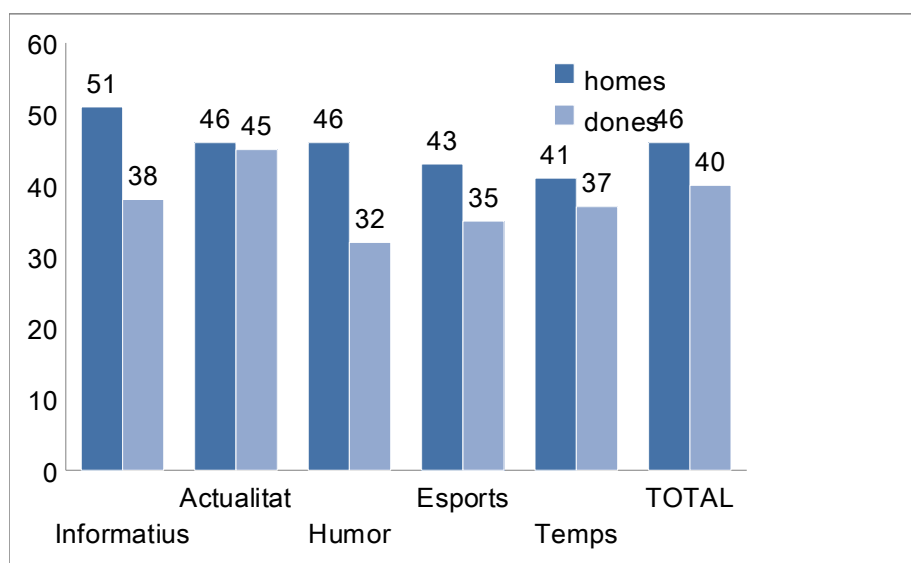
Pel que fa a la informació meteorològica, trobem que la balança està força equilibrada, amb 12 presentadors homes i 11 dones, el que representa un 52 i un 48%, respectivament. Malgrat aquesta aparent igualtat, però, cal destacar que hi ha canals on tots els presentadors del temps són homes (TV3 i La Sexta) i d'altres cadenes amb un 100% de presentadores (Cuatro i Telecinco). En aquest últim cas, els dos canals -tots dos propietat de Mediaset- comparteixen “dones del temps”, des que fa un temps van incorporar noves cares amb una [clara intenció de rejuvenir i feminitzar l'espai](#).

Edat

Cal tenir en compte que els càlculs del segon paràmetre d'anàlisi, l'edat, s'han realitzat a partir d'una mostra més petita (116 presentadors dels 145 totals), ja que no s'han pogut obtenir la informació sobre la edat de la resta. Amb aquestes dades es manté també la proporció de gènere amb una lleugera variació (55% homes, 45% de dones). Val a dir també que s'han arrodonit les edats mitjanes, eliminant-ne els decimals.

L'edat mitjana dels presentadors de la mostra és de 43 anys. Si separem els presentadors per gènere, veiem que l'edat mitjana dels homes (46 anys) és major que la de les dones (40 anys).

Als informatius, la diferència entre l'edat mitjana dels homes (51 anys) i les dones (38 anys) és encara més gran; mentre que en els programes d'actualitat les edats mitjanes són molt similars: 46 la dels homes; 45, la de les dones.

Als programes d'humor, es produeix un gran salt generacional. Mentre que els presentadors tenen, de mitjana, 46 anys, les presentadores són força més joves, ja que la seva mitjana és de 32 anys.

La tendència es repeteix si parlem de programes esportius, on la mitjana d'edat dels homes és de 43 anys i la de les dones de 35. És molt similar el que passa amb els presentadors del temps, ja que els homes tenen uns 41 anys de mitjana i, les dones, 37.

Conclusions

Els informatius, l'excepció del desequilibri de gènere

Si ens fixem estrictament en la qüestió del gènere, veiem que la proporció que trobem als informatius (60% de dones, 40% d'homes) no es manté entre els presentadors de la resta de programes de televisió. El fet que als telenotícies s'hagi instal·lat la cultura de crear "parelles d'informatius" -de manera que els presentadors són sovint un home i una dona- fa que aquestes dades resultin diferents a la resta de programes, on no hi ha aquesta tendència.

A la resta de tipus de programes es produeixen més desequilibris: ja sigui perquè alguns canals només opten per un dels dos gèneres, com en el cas de les presentadores del temps de Cuatro i Telecinco i dels meteoròlegs de TV3; bé perquè la proporció de dones és molt reduïda, com és el cas de les presentadores d'esports a Antena3, Telecinco, TV3 o TVE; o bé tenen un paper secundari, com en els programes d'humor analitzats; o fins i tot, brillen per la seva absència, com als programes esportius de Cuatro.

L'edat, el greuge comparatiu

Comparant l'edat i el gènere, el que veiem és que hi ha una esclatxa generacional entre homes i dones. La diferència de 6 anys entre la mitjana d'edat general d'uns i les altres s'agreuja encara més en alguns espais televisius com l'humor, on es produeix una diferència de 14 anys. En els informatius les presentadores són 13 anys més joves que els seus companys homes; i en els esports, on la diferència és de 8 anys.

Segons les dades analitzades, aquest és el gran greuge comparatiu que pateixen les dones a tots els informatius i programes -a excepció de l'apartat que hem anomenat actualitat-. Sovint són menys en proporció i, a les que hi ha, se'ls exigeix ser més joves.

La imatge, la protagonista

No està escrit enlloc però hi ha proves evidents que la televisió, majoritàriament, és un espai reservat a les cares boniques, els cossos atlètics i més aviat prims, i a la joventut. Això afecta a tots dos gèneres, però és encara més acusat en el cas de les dones. Un exemple senzill són les parelles d'informatius, gràcies a les quals queda més equilibrada la proporció d'homes i dones general, però que resulta ser una zona d'alt perill de discriminació per edat i físic. Algunes "parelles de telenotícies" tenen una edat semblant però en cap cas hem trobat dades que mostrin una parella on la dona sigui més gran que l'home. Ben al contrari, els informatius d'Antena3 del cap de setmana estan presentats per Matías Prats (62) i Mónica Carillo (36), entre els quals hi ha una diferència de 26 anys. Similar al que passa al *Informativo* dels migdies de Telecinco, presentats per David Cantero (53) i Isabel Jiménez (32), amb una diferència de 21 anys. El mateix ocorre a TV3, amb els presentadors del *TN Cap de setmana*, Ramon Pellicer (54) i Agnès Marquès (35), entre els quals hi ha 19 anys; i al *Telediario* de cap de setmana de TVE, presentat per Pedro Carreño (49) i Lara Siscar (37), amb 12 anys de diferència.

Sembla, doncs, que els criteris d'imatge que s'apliquen a homes i dones són diferents. Per ells són acceptables -i, fins i tot, necessàries- les canes i una expressió madura, mentre que per elles són molt més benvingudes les cares joves. Aquesta tendència, es reproduïx més enllà dels informatius, sobretot als esports i la informació del temps, però també als programes d'humor; en tots ells les presentadores són molt més joves que els seus companys homes.